

J. Kružkova plakats «PSRS — miera balsts!»

MIERA CĪNĪTĀJI

Padomju laudis aizstāv mieru. Viņu miera aicinājumi rod dedzīgas atbalstus visā pasaulē. Vienkāršie laudis, labas gribas cilvēki visā pasaulē vēlas mieru un ar sašutumu noraida amerikāņu, angļu un visu citu kara kūditāju militāros plānus. Šis skaidrās tezes neļienāks prātā apstrīdēt nevienam godīgam un patiesīgam cilvēkam. Miera kustības varoņu pieaugumu gluži labi saredz arī imperialistiskie kara kūditāji. Viņi dreb par savu pasakaino pelņu un asiņaino varu, viņu iekārei nav robežu, viņi met lielajā pasaules politikas spēlē visus savus līdzekļus — naudu, varu, teroru, melus, viltību, draudus un slepkavības. Viņi cenšas iebaidīt, samulsināt, apmānīt tautas, tos simtus miljonus vienkāršo ļaužu, bez kuru piekrišanas un līdzdalības visi Volstrita nodomi un draudi paliek tikai uz papīra.

Bet miera ideja vairs nav noslēpjama. Tā izaugusi kopā ar cilvēces attīstību, kopā ar kultūru un progresu. Kopš pastāv Padomju Savienība — cilvēce pacēlusies augstākā pakāpē, kopš atskanējuši Lenina un Staļina aicinājumi, kopš pildās Staļina pieeļādes — cilvēces vairākums vairs nevar pieļaut reakcijas uzskundzēšanos, simtu miljonu darba ļaužu cēlā ierīcēis jaunā posmā, dodas uz komunismu. Vecā buržuaziskā etika un morale pagalam satruņējus un izvirtus, nekādās etikas izsūcējiem un slepkavām nemaz nav, — kā gan amerikāņu lebrucēji var attaisnot savus briesmu darbus Korejā? Dievbijīgā liekula Trumena algotni arī nepavisam vairs neļūko tainoties, viņi ciniski pasludina melnu par baltu.

Ar visu sirdi latviešu tauta atbild miera aicinājumiem: «Jā! un simtkārt — jā! Mēs ienīstam netaisno karu, mēs esam par mjeru, mēs atdosim visus savus spēkus miera lielai!» Kādi ir feodālie un kapitalistiskie kari, kādi ir buržuaziskā etika un morale, to latvieši ilgos gadsimtenos iepazīnuši visā baigajā kopvērienā un visos asinainajos ikdienas sīkumos. Hitleris kāroja Baltijā novadīt līdz galam 13. gadsimtena bīskapu un ordenmestru nodomus — uz visiem laikiem iekalt vergu važās latviešus, vai vēl konsekvētāk — iznīcināt viņus pavisam, lai atbrīvotos zeme kāskrusta kolonistiem. Latviešus izglāba Padomju Savienība, Padomju Armija, brāļu saime ar lielo krievu tautu priekšgalā. Latviešus aizrauj, dara laimīgus un stiprus lielā Staļina mērķi, komunisma mērķi.

Miera ilgas, miera vajadzība izaug no pašas latviešu vēstures. Cik reižu visi darbi pēc bargām kara vētrām bijuši sākami atkal gluži nā jaunā! Deldēts un kausēts, gausi anga tautas skaistais svars. Saurajā pagalmā, — tā sacīt, mīlā plaukstas lielumā, — pietrūka plašuma tautas radošajiem centieniem. Tikai tagad Padomju Latvijas darba ļaudīm pavērušās iespējas radīt vērtības, kas derīgas visām tautām un dzīvos visos laikos. Lai šīs iespējas visās būtu izmantojamas neatlaidīgi un pilnīgi, vajadzīgs miers.

Nevienam latviešu kolchoznieku nevar savaldzināt neapartie un neapstie, nezālēm pamestie Ziemeļamerikas fermeru lauki, pagalam izsūktā, neauglīgā zeme, vergu darbs un verdziskā pakļautība monopolēm. Latviešu kolchoznieku ielūsmīna darbam Dokučajevas, Mičurina un Lisenko idejas, viņa rokas kļūst varenas ar padomju tehniku, viņa prāts pacēlas augstā lidojumā, kalnodams sabiedrībai. Rīgas vai Liepājas rūpnīcas strādnieks ar sajūsmu piedalās Volgas, Dņepras, Amudarjas celtņu darbos. Latviešu zinātnieki rada lielas vērtības. Latvijas Zinātņu Akadēmija ir jauna gaismas pils Baltijas jūras krastos. Allāž par mieru cīnījies latviešu labākie rakstnieki, gleznotāji un tēlnieki, komponisti, skatuves mākslinieki. No senajām dainām, kur karotāji cēl pār upēm baigus kaula tiltus, līdz Raiņim, vienam no vislielākajiem patiesa humanisma sludinātājiem, līdz pat mūsu dienām latviešu rakstniekiem bijušas dārgas miera idejas. Andrejs Upīts ar lielu reālistisku spēku attēlojis kara šausmas, viņa publicistā spalva allaž asi šautusi asinīm aptašķītos varmācīgos lebrucējus. Krievu klasiski, revolucionārie demokrāti, padomju rakstnieki ir latviešu gara darbinieku gaišie cēlā rādītāji. Dedzīgas miera cīnītājas ir Padomju Latvijas sievietes, un te kolchoznieces un rūpnīcu strādnieces, skolotājas un ārstes sastopas ar Annu Saksi, Annu Brodēli, Mirdzu Kempī. Visas mākslas cīnās par mieru. Kalendārs rāda, ka drīzumā būs pagājuši septiņdesmit gadu no Rūdolfa Bērziņa dzimšanas, un mūsu acu priekšā kā dzīvs nostājas kvēlais padomju patriots un humanists, kas ar savām dziesmām ledvesmōjis latviešu gvardes strēlniekus. Kopā ar strēlniekiem izstājāja kara tekas daudzi latviešu rakstnieki un aktieri, kopā ar strēlniekiem viņi tagad stāv miera sardzē. Vecā paaudze te sastopas ar vidējo un jauno, un visiem mirdz acis, kad runā par mieru un radošu darbu. Emīls Melngailis un Alfreds Kalniņš, Adelfs Skulte un Jānis Ivanovs skaņu mākslā, Oto Skulme un Teodors Zaļkalns glezniecībā un tēlniecībā satiekas un saprotas ar jauno un visjaunāko paaudzi. Jānis Osis un Alfreds Amtmanis-Briedītis, Eduards Smilšis un Lilita Bērziņa skatuves mākslā kopā ar Elfrīdu Pakuli un Jevgeņiju Čangu cīnās par mieru. Kad Leonīds Vigners diriģē Bethovena devīto simfoniju, viņš cīnās par mieru. Arhitekti radītuši plānus, kas oārvērtīsies ēkās un dos jaunu daļumu mūsu mīļajai Rīgai. Nosauktajiem vārdiem pievienojami vēl desmiti un simti citu slaveno vārdu, kuru valkātajā darbības visās dzīves nozarēs. Vini izsaka latviešu tautas domas, visas Padomju Latvijas ļaužu domas: «Karu karam! Lai dzīvo miers!»

Lai atskan šīs domas pilnā balsī rītdien Latvijas republikaniskajā miera piekritēju konferencē! Un, paraksti Aicinājuma lapās lai pārvērstas jaunās darba sasniegumos! Miera cīnītāji lielā Miera Karognesēla biedra Staļina vadībā uzvarēs karu!

J. SUDRABKALNS

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

16. SEPTEBRĪ

Nr. 37 (348)

TAUTAS CĪNĀS PAR MIERU

J. PEIVE.

Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas prezidents,
Latvijas republikaniskās miera piekritēju konferences iniciatīvas komitejas priekšsēdētājs

ģences — pretestība valdošās kļīges militaristiskajām machinacijām, mēģinājumiem sagatavot un izraisīt jaunu karu kļūst arvien plašāka un apņēmīgāka. Jo uz viņu, vienkāršo cilvēku, pleciem gulstas smagais bruņošanās slogs, pret viņiem verst buržuazisko valdību policijiskie pasākumi, viņiem, viņu dējiem gatavo lielgabalu gaļas drausmo likteni. Ipaši pēdējā laikā cina pret karu, par mieru un sadarbību tautu starpā guvusi sevišķu vērtību. Miera cīnītāju fronte šodien jau apvieno simtiem miljonu cilvēku, neatkarīgi no viņu tautības, politiskajiem uzskatiem un reliģiskās pārliecības. Tuvu pie pusi miljarda vīriešu un sieviešu visās pasaules zemēs, gan pilsētās, gan uz laukiem parakstījuši Vispasaules miera padomes Aicinājumu, prasdami noslēgt Miera Paktu starp piecām lielvalstīm — ASV, Lielbritāniju, Ķīnu, Franciju un PSRS. Pēc sava vēriena kampaņa par Vispasaules miera padomes Aicinājuma parakstīšanu ievērojami pārsniedz kampaņu, kas bija izvēsta, vācot parakstus Stokholmas Uzsaucumam. Tautu prasība noslēgt Miera Paktu kļūst par varenu triecienu kara kurinātājiem, viņu asinainajiem nodomiem, top par milzu ieguldījumu miera nosargāšanas lietā, izaug par spēcīgu pasaules labās gribas cilvēku organizētības un vienotības apliecinājumu.

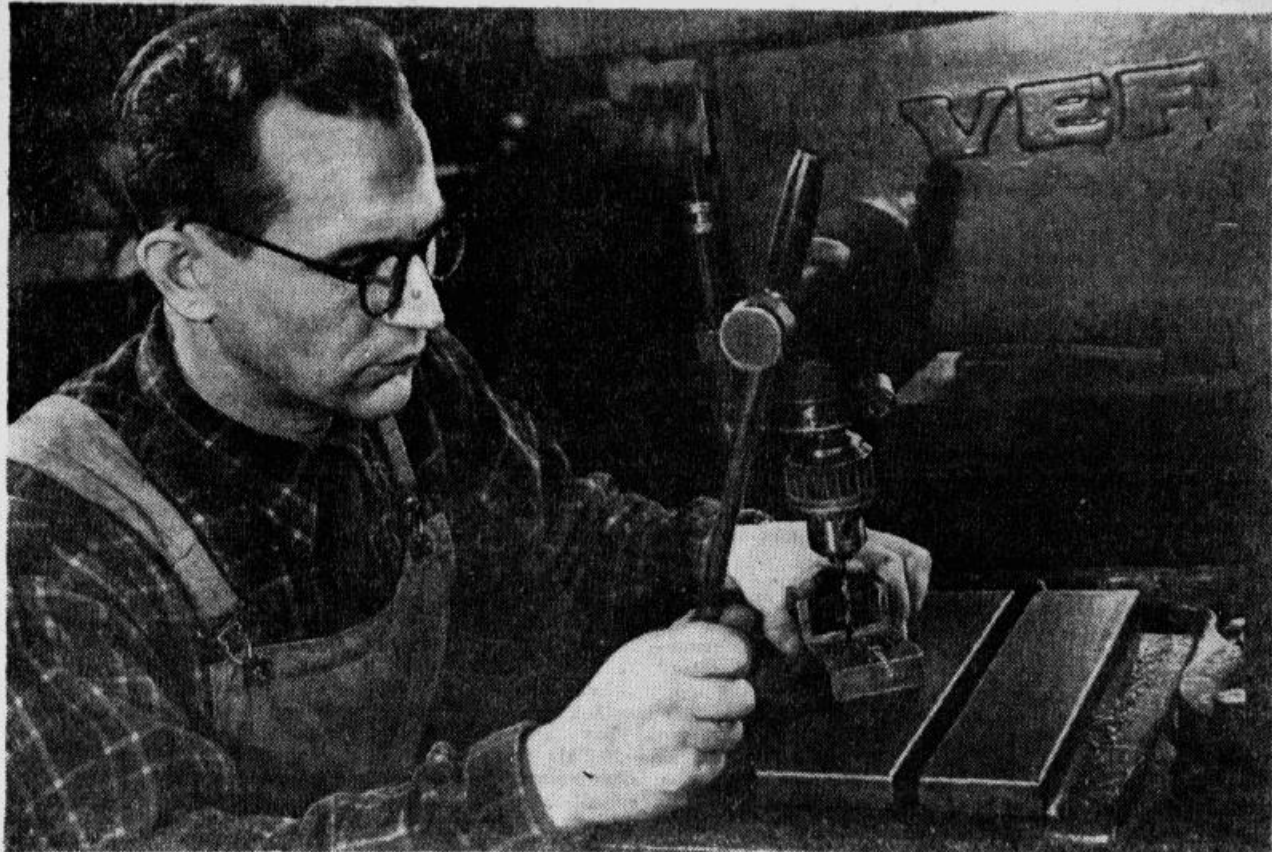
Parakstu vākšanas kampaņa Vispasaules miera padomes Aicinājumam sevišķi nozīmīga un izšķirīga kļuvusi tagad, kad tajā iesaistās padomju tauta. Būdamā starptautiskās miera cīnītāju frontes avangards, padomju tauta apņēmies dot arī savu ieguldījumu šai ārkārtīgi svarīgajā, visu pasauli aptverošajā pasākumā. Jau notikušajās atsevišķu republiku, apgabalu un pilsētu padomju miera piekritēju konferencēs, šo konferenču delegātu izvirzīšanai veiktajās strādnieku, kolchoznieku un inteliģences sapulcēs visā padomju Dzimtēnē, tai skaitā arī Padomju Latvijā, mūsu tauta vienprātīgi apliecina nelokāmu gribu aizstāvēt mieru, atdot visus spēkus un sirdsdeziņi savas zemes svēto robežu nosargāšanai, savas valsts varenības stiprināšanai.

Miers mums ir nepieciešams. Mēs nevaram gribēt kara, jo esam celtnieku, jaunradītāju tauta, nākotnes ceļu gājēji.

Lielā ir mūsu līdzšinējie sasniegumi: mēs visās ekonomikās un kultūras jomās, grandiozi ir mūsu darbu mērķi, kvēla un aizraujoša ir mūsu apņēmības uzcelt komunismu. Mums ir nepieņemams viss, kas traucē progresu, aizkavē traukšanos uz priekšu, grauļ, posta. Kara nevar gribēt cilvēks, kurš šodien cel visgigantiskākās spēkstacijas, kanālus un apūdeņošanas ierīces, kādā vien pazīnusi cilvēces vēsture. Kara nevar gribēt cilvēks, kurš izaudzē jaunas, nebijuši vērtīgas labības un augļu šķirnes. Kara nevar gribēt cilvēks, kura kultūras prasību apmierināšanai intelekta un jūtu izkopšanai diendienā kalpo visprogresīvākā, viskvalitatīvākā literatūra, muzika, glezniecība, teatra māksla pasaulē. Padomju cilvēks, visa padomju tauta šodien piedalās komunisma dižcēltnu veidošanā, padomju cilvēks izaudzē jaunās kvēlās šķirnes, iekopj druvas un dārzus tālās ziemeļu rajonos un karstos tuksnešos. Padomju tauta rada varenu zinātni, bagātu krāšņu kultūru. Tādā padomju cilvēks ir dedzīgākais miera draugs, konsekvētākais kara pretinieks. Un tādēļ viņš šodien apņēmis visus savus spēkus veikt šajā cīņā par mieru.

Rīt ganāk Latvijas miera piekritēju konference. Tās uzdevumi ir ārkārtīgi svarīgi. Jānosprauž vadošās līnijas lielam organizatoriskam darbam, kura rezultātā jāpanāk, lai arī Padomju Latvijas darba ļaužu līdzdalība lielajā kaujā par mieru būtu maksimāla.

Latviešu tauta no visas sirds grib dzīvot un strādāt, celt savu jauno un laimīgo dzīvi miera apstākļos. Šī vienprātīgā griba pārliecinoši izskanējusi neskaļāmās runās, izvirzot delegātus mūsu konferencē. Latviešu tauta labi zina, ka par visiem saviem patiešām lielajiem sasniegumiem rūpniecībā un lauksaimniecībā, zinātnē un mākslā tā pateicību parādā padomju varai, bolševiku partijai, ģenālajam Staļinam, pārējo padomju tautu, īpaši lielās krievu tautas, mīlīgai nesavtīgai palīdzībai. Latviešu tauta dziļi pārliecināta, ka kopā ar visu padomju tautu tā gūs arvien lielākus panākumus, arvien straujāk steigs uz komunismu. Nav šaubu, ka Padomju Latvijas darba ļaudis arvien ciešākās, saliedētākās rindās stāsies lielā Staļina vadītajos miera cīnītāju pulkos, visi kā viens parakstīs Vispasaules miera padomes Aicinājumu, ar savu darbu rūpniecās, kolchozos zinātnieku laboratorijās, mākslinieku darbnīcās, teatros un koncertzālēs darīs varenāku, bagātāku, kulturalāku savu mīloto Padomju Latviju, savu diženo socialistisko Dzimtēni.

Latvijas republikaniskās miera piekritēju konferences delegāts izcilais «VEF» stachanovietis Aleksandrs Grass darbā B. Vdovenko uzp.

PAR MIERA PAKTU!

PAR MIERU, PAR KOMUNISMU!

Daudz skaistu uzvaru savās darba gaitās izcīnījuši padomju laudis Katrs no mums vēl atceras, cik dzīvi ikviena godīga cilvēka sirdī savijojas ziņojums par staliniskās pēckara pieejas sekmiņu izpildi. Mēs lasījām skaistus par miljoniem tonnu izlieta tērauda, izcirstām ogļiem, samontētām mašīnām, noautām drānām, izaudzētiem kviešiem, uzceltām mājām. Varētu likties, ka tie ir tikai sausi skaitļi, kas interesē vienīgi statistikus un ekonomistus. Nē, tie bija skaitļi, kas skanēja skaistāk par muziku, kas panēma savu varā ne tikai prātu, bet arī sirdi. Aiz šiem skaitļiem katrs no mums jūta cilvēku, darbu, dzīvi, nākotni. Šie skaitļi runāja par to, ko paveicis padomju cilvēks, stāstīja par mūsu dzīvi, kas diendienā kļūst arvien bagātāka un saturīgāka, vēstīja nākotni, kuras kalnāšanās katrs no mums cenšas ielikt savus labākos spēkus.

Ik dienas laikrakstos lasām ziņas par diženo komunisma celtni tapšanu. Daži no mums ir tur jau bijuši, paši savām acīm redzējuši, kā realizējas, konkrētu dzīvu saturu iegūt nodomi, kuriem vēriena un grandiozitātes ziņā nekā līdzīga cilvēces vēsture vēl nav pazinusi. Top Volgas-Donas kanāls, kas vienotā ūdens ceļu sistēmā apvienos piecas jūras. Turkmēnijas veidojas kanāls, kurš neaizliedz karstās dienvidu saules izdžudinātu tukšnesi pārvērtīs ziedošā dārzā. Pēc dažiem gadiem Volgas ūdeni griežīs visvarenāko hidroelektrostaciju turbīnas, sagādādami milzumu lētas enerģijas rūpniecībai un iedzīvotāju labklājībai. Neskaitāmi kanāli, plaši sazarota irigācijas sistēma nesīs veidzi sausajām stepēm, un tās savukārt dos cilvēkiem tādas kviešu, kukurbiņu un kokvilnas ražas, kas šodien mums vēl šķiet pasaka.

Viss tas, ko mūsu zemē, visu to cel, ko veido padomju cilvēka prāts un rokās. Tās jau ir reālas komunisma iezīmes, tās jau ir mūsu komunistiskās nākotnes kontūras. Tā ir tā komunistiskā nākotne, uz kuru mēs visi tiecamies, kuras vārdā pūli un enerģijas nežēlo ne strādnieka rūpniecā, ne kolchoznieks savā tīrumā ne zinātnieks laboratorijā, ne aktieris uz skatuves. Tā ir tā komunistiskā nākotne, kura drīz jo drīz kļūs par padomju lauku šodienu.

Padomju zeme ir visas progresīvās cilvēces ledvesmotāja un vadītāja. Padomju cilvēks ir paraugs, kuram līdzināties cenšas visi godīgie cilvēki zemes virsū. Gluži dabiski, ka Padomju Savienība ir arī diženā miera nometnes priekšgalā. Simtiem miljoniem cilvēku gan tautas demokrātijas zemēs, kuras ar mūsu atbalstu sekmīgi uzsākušas socialisma celtniecības ceļu, gan kapitalistiskajās valstīs, kuru darba lauku revolucionāra cīņu iedvesmo mūsu sasniegumi, mūsu arvien pieaugošā labklājība mūsu kultūras un mākslas illeskā augšupeja, uz Padomju Savienību.

uz padomju tautas ģenialo vadoni biedru Stalīnu raugās kā uz stingru un uzticamu miera balstu.

Pasaules tautas uzsākušas enerģisku, pašizliedzīgu cīņu par mieru. Tā bija varena tautu miera gribas demonstrācija, kad miljoni un simti miljoni cilvēku visos kontinentos parakstīja Stokholmas Uzsaikumu ar prasību aizliegt atomieročus. Volstrita biznesmenī un viņu dienderi dažādos kapitalistisko valstu ministru kabinetos redzēja, ka labākā, progresīvākā un organizētākā cilvēces daļa kategoriski nostājusies pret karu, pieteikusi karam karu. Vēl iespaidīgāka, vēl pārliecinošāka šī pasaules miera spēku demonstrācija kļuva tad, kad Stokholmas Uzsaikumu apņēmās parakstīt miera piekritēji Padomju Savienībā. Izrādījās, ka visi pieaugušie iedzīvotāji Padomju Savienībā ir miera piekritēji, jo viņi visi parakstīja Uzsaikumu, visi apliecināja savu apņēmību nosargāt mieru. Šis apstākļi ārkārtīgi pastiprināja Stokholmas Uzsaikuma parakstīšanas kampaņas nozīmību.

Sogad miera cīņas deņpunktā izvirzīts jautājums par Vispasaules miera padomes Aicinājuma parakstīšanu. Aicinājums prasīja noslēgt Miera Paktu starp piecām lielvalstīm. Katram saprātīgam cilvēkam skaidrs, ka Miera Pakta noslēgšana starp Padomju Savienību, Amerikas Savienotajām Valstīm, Angliju, Ķīnas Tautas Republiku un Franciju, t. i. starp valstīm, kas nes galveno atbildību par miera saglabāšanu, būtu izšķirošs faktors starptautiskās drošības nostiprināšanā. Šāds Pakts izklidētu neuzticības un saspiļējuma atmosfēru, kas jau šodienā kultūras un materiālo vērtību apmaiņu tautu un valstu starpā. Tuvu pie pusmiljarda cilvēku jau parakstījuši Aicinājumu par Miera Pakta noslēgšanu. Tagad tiem pievienojas padomju cilvēku miljoni paraksti. Katrs no šiem parakstiem ir varens ciešotnis miera aizstāvēšanas jēdā. Katrs no šiem parakstiem apliecina ne tikai prasību saglabāt mieru, bet arī apņēmību aktīvi cīnīties par mieru, atdot visus spēkus tā nosargāšanai.

Miera padomes Aicinājuma parakstīšana tagad sāksies arī Padomju Latvijā. Arī latviešu tauta, kura kara vēstā cietusi ne vienu vien smagu zaudējumu tagad vienprātīgi pateiks, ka tā ir līdz galam uzticīga miera lietai, uzticīga Lenina-Stalīna partijai, diženajam miera karognesējam biedram Stalīnam. Katra patriota un miera drauga svēts pienākums aktīvi piedalīties Aicinājuma parakstīšanas kampaņā, plaši izskaidrot masās Miera Pakta noslēgšanas svarīgo nozīmi, nepieciešamību.

A. Amtmanis-Briedītis,

Latvijas republikaniskās miera piekritēju konferences delegāts, režisors

Pašreizējā kustība par mieru, — ir nepieredzēta parādība, kura aizrauj sev līdzi visus, kam rūp miers, kam nepieciešams miers un miera apstākļi, kam karš ir lielākais posts un ļaunums. Tie ir dažādu zemju un tautību laudis, visdažādāko profesiju specialisti, no visdažādākiem sabiedrības slāņiem.

Mūsu socialistiskā Dzimtene vienmēr atradusies miera cīņā pirmajās rindās. Kooā ar visu padomju tautu, visiem tās mākslas darbiniekiem, arī Padomju Latvijas tēlotāji mākslinieki ar savu jaunradi sekmē miera lietu. Gatavojoties parakstīt Vispasaules Miera Padomes Aicinājumu tēlojošās mākslas meistari savas darbos propagandē Lenina un Stalīna cēlas, humanistiskās idejas — miera, radošā darba idejas, ar to palīdzot tautai komunisma celtniecībā. Tuvotais mūsu mākslas šā gada skates Rīgā un Maskavā. Gleznotāji, grafiki, tēlnieki un lietišķās māksles meistari, lielās miera kustības iedvesmoti, pašizliedzīgāk nekā jebkad strādā pie laimīgākam temam.

Tēlnieki Aleksandra un Jānis Briēži ar telcāmām sekmēm veido biedra J. V. Stalīna liela apmēra tēlu ko izstādīs Vissavienības Lauksaimniecības izstādē mūsu republikas paviljonā Maskavā.

Tautas mākslinieks Teodors Zaikals cītīgi gatavojas savai personālajai izstādei Maskavā — veido granitā cirstu izteiksmīgu figuru «Atbrīvošanās». Republikaniskajai izstādē viņš rada komponista A. Kainina portretu. Viņš iecerējis veidot biedra Stalīna tēlu visā augumā.

MŪSU TAUTA — MIERA TAUTA

Gribu iesākt ar kādu atmiņu. Tas bija 1933. gadā.

... Vai esat apmierināta ar dzīvi? — man jautāja.

— Jāsaka: tiešām nē.

— Nē? Kāpēc?

— Cilvēki leģimusi seklībā. Tautas dziesma muzikālas novados aplūst, to apriņģi šlageri. Arī jaunās operas izvērsas revijās. Mākslā sāk trūkt gaiša mirdzuma, to aptumšo visādi «isms»: ekspresionisms, linearisms utt. Sāk apstāties radīšanas prieks.

— Ko tad jūs domājat, — kas mums būtu jādara?

— Vispirms jāpārbauda cilvēks. Vajadzētu dibināt organizācijas kuras uzsāktu cīņu pret visu seko un zvērisko. Vispirms — būtu jācinās par to, lai nebūtu vairs karu nostiprināto miers.

— Jūs esat traka ...

— Nekas, pie šī vārda esmu pieradusi.

— Jūs esat utopiste. Jūs spriežat par lietām, par kurām jums nav ne mazākās jēgas. Karj ir bijuši un būs, — tie ir pat nepieciešami. Jau tā dzimst

Kārlis Zemēde ar lielu iedzīlinošanos uzdevumā strādā pie jauna Tautas dzejnieka J. Raina krūšu tēla veidošanas. Gustava Šķiltera ēklās rūpīgās meistara rokas rada izcilā miera cīņtāja Zollo-Kirj portretu.

Pie jauna Lenina krūšu tēla sekmīgi strādā Emīls Melders, bet Jānis Zariņš ar lielu iedzīlinošanos veido Lenina figuru. Šā gada izstādē Marta Lange dos pilsoņu kara varoņa I. Fabricusa bistli. Marta Skulme — rūpniecības «Varonis» stachanovieša Antona Rubika un Tautas mākslinieka Teodora Zaikaina, Lucija Zurgina — I. Paldinā, Olga Penderdž — Zollo-Kirj un Pola Robsona portretīskos krūšu tēlus, bet Levs Bukovskis — kolchoznieka Arvida Vīksnas krūšu tēlu. Nevar neminēt Līzes Dzeguzes darbu «Mēs par mieru!» un Aleksandra Gailiņa Hela amēra cilni, kurā attēlos Leninu runājam masu sapulcē.

Kolektīvu liela apmēra skulpturālu cilni «Tautas demonstrācija par godu Lenīnam» gatavo jauno tēlnieku trijotne — Vanda Zēvalde, Leja Novoženeca un Laimonis Blumbergs.

Lielam skaitam gleznotāju un grafiku šogad bija iespēja iepazīties un saskarties tieši ar dzīvi cīnī padomju republiku kolchozoz un rūpniecās, dzīvot un strādāt tur, kur uz Volgas pie Kuibisevas aug grandiozā komunisma celtnē. Šī viņu pieredze sola krietnus rezultātus mākslinieku jaunradē.

J. Vilumainis, A. Megnis un A. Melnārs savā gleznā attēlo vēsturisko notikumu — Lenina pieminējam atklāšanu Rīgā. Jaunās gleznas rada A. Zviedris

(«Padomju Rīgas ainavas»), A. Skride («Doles zvejnieki»), V. Kozins («Pirmā izstrādes diena»), R. Podobedovs (žanra glezna «Suvorova taktika»), E. Kalnīnā, G. Eliass, K. Miesnieks u. c. Izstādē ar diplomdarbiem piedalīties akadēmijas absolventi O. Ābols, Osis u. c.

Pie pasūtījumiem mūsu republikas paviljonam Vissavienības lauksaimniecības izstādē Maskavā strādā gleznotāji A. Egle, P. Ozoliņš, A. Pankoks, H. Bobinskis, Dž. Skulme. Šim paviljonam skaistas, ornamentāliem griezumiem bagātīgi izrotātas divviru durvis V. Tiltina vadībā pagatavojuši mūsu lietišķās mākslas meistari. Šajā novadā sekmīgi strādā arī R. Krasts, H. Rišins un O. Kaža.

Grafikā iepriecina V. Valdmāns, G. Vaskas, O. Ritova, M. Vitoliņa u. c. sekmes.

Padomju Latvijas mākslinieki ir pieteicīgi partijai un valdībai par tām iespējām, kādas ir dotas, lai viņi ar savu mākslu kalpotu tautai. Esam leoni un laimīgi, ka dzīvojam un strādājam zemē, kur katrs cilvēks ir aktīvs radošā darba darītājs. Šai darbā mākslinieka redz savas dzīves saturu un tādēļ ar saņem ierociem cīnās par dzīvi apliecināto komunistisko celtniecību, par mūsu skaistās Dzimtenes mākslas augšupeju, par mieru visā pasaulē.

Oto Skulme,
Latvijas republikaniskās miera piekritēju konferences delegāts, gleznotājs

MIERA STAFETE

Konstantīna Semenovska pirmā dzejoļu grāmata

MEINHARDS RUDZĪTIS

Jaunais krievu padomju dzejnieks K. Semenovskis pēckara gados dzīvo un strādā Padomju Latvijā. Viņa dzejoļi visu šo laiku publicēti laikrakstos «Sovetskaja Latvija» un «Sovetskaja Molodež». Tagad iznācis arī pirmais daiļdarbu krājums, kuram autors devis zīmīgu nosaukumu — «Miera stafete».

Mūsu socialistiskā Dzimtene, varonīgā padomju tauta, viņas nenogurstošais celtniecības darbs, viņas iedvesmo un vada bolševiku partija, ir stiprākais miera balsts, miera piekritēju kustības avangards. Tajā aktīvi piedalās arī padomju literatūra un māksla. Tādēļ pilnīgi saprotams, ka jauns dzejnie

REIZ CĒLĀS STRĒLNIEKS SARKANAIS...

Dzejoļi latviešu gvardes strēlniekiem

Draugiem

J. Sudrabkalns

Viens mirklis lielā kaujā
Vērts gadusimteni,
Viens smilšu graudiņš sauja
Mums tēlo dzimteni.

Mēs visi būsim kopā,
Lai kā mums kuram ies.
Kā bites dzimtā stropā
Mēs mājup laižamies.

Pilns asins ir medus,
Ko latvju bites vāc,
Neviens vairs mierīgs nedus,
Kas nav vēl smilšu klāts.

Bet zvaigzne pieciem stariem
Sauc cīņā cilvēci,
Lai brīves ozols zariem
Skaud visu pasauli.

Polas krastos ciemos pie latvju
strēlniekiem 1942. gada Oktobra
svētkos

Dziesma

V. Lukss

Pāri Daugavai, Ventai un Gaujai,
pāri Jelgavai, Rīgai kā glāsts —
mūsu asinis ievīļos straujāk
senais sarkano strēlnieku stāsts.

Zin to māmuļas sirmas un sievas,
jauni zēni to sirdīs sev jūt.
Nevist slava kā upmalā ievas,
gribas slava mums tuvumā būt.

Vai tā kauja pie Volgas, kur sivi
nācās baltgvardu spožumu plāt,
vai tas Perekops — sargāt tur brīvi
arī latviešu strēlnieks bij klāt.

Sodien atkal pa dzimtenes takām
nīkna naidnieka aizmāzīti klīst —
līdzās krievam un ukrainim blakām
jaunie latviešu strēlnieki dzimst.

Pāri Daugavai, Ventai un Gaujai,
pāri Jelgavai, Rīgai kā glāsts —
ritu asinis ievīļos straujāk
mūsu diženo uzvaru stāsts.

Iesim, gatavi cīņām un briesmām,
iesim, partijas sūtīti, mēs,
un ar Staļinu sirdī un dziesmām —
mūsu šautenes brīvību sēs.

Gorochovecas nometnē 1941.

Padomju Latvijā ieejot

A. Grigulis

Tu nemi zemes sauju
Un saulei rādi to.
Trīs gadus kara kauja
Līdz tai bij jākaro.

Nu gatavā sirds priekā
Un priekā tālāk trauc,
Pat katrā sīkā nīkā
Kāds tavu vārdu sauc.

Uz smago vārpu skarām
Tu klusi pirkstus liec,
Un simtgadīgas klavas
Tās, skumji šalcot, sedz.

Lai daudz ir cirstu rētu,
Tās visas vienreiz dzīs,
Bet katru vaidu svētū
No vāciem atprasīs.

Tu nemi zemi sauja
Un atkal tālāk steig.
Tur priekā gaida kauja,
Vēl naidnieks jāuzveic.

Kara biedram

J. Vanags

Draugs, kara mētelī pelēko paklāj,
Klausies, cik rāma un klusa šī nakts.
Atceries — pūvā vai viesuļi akā,
Nāvei tā mirkli mēs mācējām zag.

Zemnicā krāsniņa brūdzēja lēni,
Kūpēja pipes — vēl brīdī bij laiki.
Dziesmu par Daugavu dziedāja zēni,
Atmiņu vilnis tos šūpoja maigs.

...Daugavu — Rīgu — un meiteni
mazu —
Katram bij sapnis, ko tūlām laist.
Nevar jau sirds kara puteņos pazust,
Sirds, kurā sāpe par Tēvzemi kaist.

Aplūka dziesma — bij pavēle
vadiem:
Izlūkot augstieni Sešdesmit viens.
Minēs vēl teikās to kauju pēc
gadiem —
Kā mēs naidnieku cirtām todien.

Nāc, savu mētelī pelēko paklāj,
Ausi pie zemes uz britiņu liec.
Dzirdi — viss dun darba ritumā
čaklā —
Plaukst tavu pūļu viskrāšņākais
zieds.

1945. g. 12. septembrī.
Gvardes vienības gadadienā.

Latviešu strēlnieki uzbrukumā. V. Valdmana ilustrācija V. Lāča romanam «Vētra».

DZĪVAIS PIEMINEKLIS

Lai druvas atkal dziedēt sāk,
Cērti mana roka varenāk...

dziedāja latviešu strēlnieki Liepājā Tē-
vijas karā, staigādami tālus kauju ce-
ļus. Dzejnieka sacerēti, šie vārdi ātri
vien iekaroja kareivju, seržantu un
virsnieku sirdis un, izteikdami viņu la-
bākās domas un jūtas, kļuva par visas
gvardes latviešu strēlnieku vienības
loasumu — visiemīļotāko cīņas dzies-
mu.

Sinīs dienās pagāja desmit gadu, kopš
tika nodibināta latviešu strēlnieku vie-
nība. 1941. gada 12. septembrī pirmie
lās karavīri deva svinīgo kara zvē-
restu un saņēma kaujas karogus. Tā
Padomju Armijas sastāvā ierindojās
jauna karaspēka vienība, kas sevi di-
bināt uzskatīja par tiešu pēcteci ve-
cajiem sarkanajiem latviešu strēlnie-
kiem un viņu slaveno kaujas tradīciju
mantiniec.

No Maskavas pievārtes līdz Kurze-
mei — daudzus tūkstošus kilometru ka-
ra laikā ar kaujām nostāigājuši latvie-
šu strēlnieki. Ne viens vien mūsu Dzim-
tenes stūrītis saņēmis savu atbrīvo-
šanu no viņu rokām, ne viena vien
kapu kopa palikusi tāl kaujas ceļu
malā.

Lai tautas varētu sākt jaunu dzīvi, lai
druvas uzdziedētu vēl nepieredzētā krā-
snumā, par to kopā ar citu padomju
tautu dēlēm un meitām gāja cīņā arī
latviešu strēlnieki, tā bija viņu viskvē-
lākā vēlēšanās. Slavenās gadadienas
priekšvakarā radās doma papūt sena-
jās kauju vietās un palūkot, kā šī
vēlēšanās piepildījies. Lūk, daži tur
gūtie iespaidi.

Ceļš pēkšņi izbeidzas, pazūdams tā-
dā kā atmatā aizlaistā tūrmā. Tikai
uzmanīgi ielūkojoties, var samanīt di-
vus līdzekļus grāvju, krietnu gabalu
vienu no otra. Tie aizauguši un tumši
zaļas zāles klāti. Kartēti tomēr tainība:
vismaz kādreiz te bijis ceļš starp di-
vām paprāvām Pielimēna sādām. Ne-
esam nomaldījušies un tūlīt būsim pie
mērķa.

Nepazīt vairs šo apvidu pat tam, kas
to izlozājis krustam un šķēršam. Si-
kie, mazie krūmielī izauguši gandrīz
vaj par lieliem kokiem, kas jau dod
krietnu pavēni Kauju lauki lielā platī-
bā pārvērtušies līdzenās druvas un
tūrmos. Vecais ceļš izrudis. Jo tam
vairs nav ko savienot. Abas sādās no-
līdzinātas līdz ar zemi, un tikai zinātais
pēc dažiem kokiem, kas par brīnumu
palikuši dzīvi, pateiks, ka te kādreiz
mītinājušies cilvēki.

Bet lūk, pāri pakalna mugurai aiz-
lokās cits ceļš. Tā nav nevienā kartē, un
arī mēs to neatceramies kādreiz stal-
gājuši. Bet kas par to: dabā tas pastāv.
Ceļinieks, kas pa to uzkāps pakalnā,
ieraudzīs ēku puduri, kas spīgti iz-
dalās uz kara salauzīta meža fona. Šai
vietā pirms deviņiem gadiem, to es
skaidri atceros, bija N latviešu strēl-
nieku pulka novērošanas punkts vai,
kā karavīru valodā sāka — enpē. Ga-
balīnu tālāk — mūsu priekšējās pozi-
cijas un tad — ienaidnieks. Bet tagad?

Sarkanie karnīnu, iepelēkie šiferi un
koši baltie skaidu jumti jau pa gabalu

aicina un ieinteresē ceļa gājēju. Gara-
jās slaidajās celtnēs viegli var pazīt
padomju saimniecības ganāmpulku mā-
jokļus. Pucinos vien sarindojušies cil-
vēku mitekļi. Rīta saulē spoži mirgo
logu rūtis. Mierīgi un majestātiski no
dūmeniem augšup ceļas dūmu strūkļas.
Dzestrajā gaisā tālu aizskan gaiļu bra-
manīgā dziesma. Būs skaista diena,
gluži kā radīta reāls novākšanas lai-
kam! Ar spraigu dzīvību, priecīgām
cilvēku balsīm un daudzu mašīnu du-
ņonu tā pamazām sāk piepildīt visu
apkārtni.

Nevis dabas, bet pirmkārt padomju
dzīves attīstības likumi līdz nepazīšanai
pārveidojuši bijušo cīņu laukus. Sprai-
ga, īpatnēja, neseno kauju sūruma ap-
dvēsta dzīve pulsē visapkārt.

Lūk, skatīties, sabiedriskās lopko-
pības trīsdaļu attīstības plāns dzīvē,
— iesaucas kāds no cēla biedriem. Līdzē-
numu, pa kuru ejam, dažādos attālu-
mos viena no otras šķērso dziļas gra-
vas ar maziem strautiņiem. Kādreiz, uz-
brukumā dodoties, te no ienaidnieka ska-
ta slēpās mūsu pulki un bataljoni. Ta-
gad vienā no tām ieraugām padomju
saimniecības ganāmpulku. Milzīgs bars
melnraibā šķirnes govju. Mūsu acij tās
visas izskatās tik vienādas, ka laikam
ši iemesla dēļ neveiksmīgi beidzas vi-
ši mēģinājumi tās saskatīt.

Gabalīnu tālāk, piekalnītē — cūku
vasaras nometnes.

Katram vecumam un attīstības
pakāpei savas, — mēlo kāds zobgālis.
Vinam taisnība — lietpratēja roka at-
šķirusi un nodalījusi šai simtiem galvu
lielajā barā gan pēc vecuma, gan citām
pazīmēm dažādu cūku saimes pār-
stāvju. Katram no tiem ir savs nozī-
mējums, savs uzdevums lielā plāna
veikšanā.

Straujais lopkopības pacēlums ievīd-
cis šējenes laukos arī citus raksturī-
gas vaibstus. Lielā platībā aizstiepijas
ābolu lauks — helas sēklinieku pla-
tības. Padomju saimniecība, kas izau-
gusi visniknāko kauju vietā, pārdzēs
plašās apkārtnes kolchoziem sekmīgi
izpildīt partijas un valdības nospraus-
tos plānus.

Kur vien gadijās būt tais dienas, vi-
sur dzirdējām vienu, pašu gaiveno grū-
tību cēloni — par māj cūkveļu trūkst
darba roku. 1943. gada rudenī, kad lat-
viešu strēlnieki, dodamies uz priekšu,
uz rietumiem, atstāja šās vietas, dau-
dzu kilometru radiusā nepalika nevie-
nas dzīvas dvēseles. Cik gan daudz
varonības, pašizlīdzības, pieķeršanās
dzimtajai vietai vajadzēja tiem cilvē-
kiem, kas te atgriezās. Lai kara posta-
žas vietā radītu ziedošu dzīvi! Bet tais-
ni šī īpašība jo lielā mērā piemīt
šējenes laudim. Un vēl viena lieta —
vīnu rīcībā bagātīgi ir mašīnas, vare-
nā padomju tehnika, kas palīdz sek-
mīgi veikt pat visgrūtākos uzdevumus.
Kur vien šējenes laukos pamaniņām kā-
du cilvēku, viņam līdzās vienmēr bija
arī mašina — labības vai līnu kombains,
traktors vai automašīna. Un rezultāti?
Rezultātā mūsu atzinums bija vienorā-
tīgs — laukus viņi nokopuši labāk nekā
mūsmāšīns.

Vaļag pakāpties kalnā tā, lai viss
bijušais kauju lauks kļūtu skatam an-

iverams. Un tad jūs redzēsiet, ka visa
zeme jau pārklājusies lieliem dažādu
nokrāsu taisnstūriem, starp kuriem
viskošāk izdalās jauno agri sēto rudzu
zelmenis. Tur, kur kādreiz uz «Gurķi»
vai «Pirkstu» pāri «neviens nepiede-
rošajai zemei» lida tanks, tagad pats
savā zemē, mierīgi dudinādams, kā ku-
ģis zeltainā jūrā peld kombains. Un
tur, kur kādreiz bija pulka «enpē», ta-
gad pacelas padomju saimniecības
centra ēkas ar glītās standartmāfīnās
ierīkoti strādnieku dzīvokļiem, pār-
valdes ēkām, klubu, skolu un bibliote-
ku, sporta spēļu laukumu. No šējenes
uz Novgorodu, Staraju Rusu un ci-
tām tuvākās un tālākās apkārtnes pil-
sētām gandrīz ik pārdienas atiet pa-
domju saimniecības «Naluči», automa-
šīnas. No tuviņas un tālienes te ierodas
kolchoznieki, skolēni, karavīri — visi,
kam vien jānāklūst lielākajos centros,
jo arī te ir savā ziņā izveidojies plašs
apkārtnes centrs.

Agri rītā, kad bijām jau atceļā uz
mājam, ierīzējāmies rajona pilsētiņā.
No visām malām, pa visiem ceļiem uz
turieni devās liksmu jaunlešu pulcīni.
Bija viena no pirmajām skolas dienām,
kuru šējenes skolēni pavadīja jaunā
tikko pilnīgi uzceltā skolā. Pēc kādas
pusstundas jau redzējām viņus, sākot
darba dienu ar rīta rosmi. Jaunas div-
stāvu ēkas priekšā izbūvētajā sporta
laukumā aplī, vienādos attālos viens
no otra, bija nostājušies apkārtnes kol-
choznieku bērni. Skolotājs, trenina tēr-
pā, apla vidū stāvēdams, padeva ko-
mandas — vienu, otru trešo... Tās
izpildot, strauji skrējieni nomaina
dzīlā elpošana, kurai seko virkne citu
vingrojumu. Tā sākas darba diena Po-
las rajona skolā.

Arī jaunais klubs te pabeigts tikko
šogad. Uzmanību saista afīša pte tā
iecejas Sovakar klubā izrādīs ungaru
mākslas filmu «Divainās laulības». Ne-
vienā mums pat vismazāko pārsteigū-
mu nerada tas fakts, ka, izbraucot no
Rīgas, šī pati filma tik tikko bija pa-
rādījies uz Padomju Latvijas galvas-
pilsētas ekraniem. Jā gan, mūsu zemē
nav vairs nomaies, izzūd starpība starp
lielām un mazām pilsētām, starp pil-
sētu un laukiem.

Grāmata, laikraksts, kino izrāde, kon-
certs, sporta sacensības — lūk, ar ko
mēs ik uz soļa sastopamies bijušās
kauju vietās. Mainās dzīve un dzīves
apstākļi, mainās arī pats cilvēks un
vina vajadzības.

Tai vietā, kur plānots padomju saim-
niecības ciemata sanāksmju laukums,
atrodas neliela kapsēta. Pašā tās vi-
dū — betonā veidots piemineklis. Tālu
salasāmī metalā izkalti vārdi «Mūžīga
slava». Tas ir piemineklis latviešu
strēlniekiem, kas krituši kaujās par
mūsu Dzimtenes brīvību un neatkarī-
bu, tā ir viņu kapsēta.

No šā uzkalnina labi

POEMA PAR TĒRAUDA KĀUSĒTĀJU

J. PLAUDIS

Rakstnieka Jurija Jakovļeva atsauksmē par izcilā stāstnieka K. Paustovska aprakstu «No Volgas līdz Donai» savijno, paliek atmiņā sekojošās rindas: «Rakstnieks apmeklējis apmetni, kurā laudis gaida jūras ierašanos, un tur viņš ievērojis jaunas, nodarvotas laivas, tiklus un buras nojumēs. Jūra te ieradīsies rīt, bet cilvēku dzīve sāk mainīties jau šodien.» Šāds secinājums, kas izriet no dzīves īstenības, no ikdienas, no ikdienas darba panākumiem, manuprāt, lieliski atklāj padomju rakstnieka uzdevumus: šodienas dzīvi saskatīt un atklāt nākotnes iezīmes. Un ne tikai sadzīvē un darbu gaitā — arī pašos cilvēkos, viņu garīgā satvarā, viņu raksturos.

Taisni šādā aspektā jārūnā arī par Semjona Kirsanova poemu «Makars Mazajs», kas pagājušajā gadā izpelnījās Stalina premiju. Zīmīgi, ka šī poema, kas ir vērtīgs ieguvums visā padomju literārajā dzīvē, ir arī līdz šim augstākais sasniegums tās autora daiļradē.

S. Kirsanovs padomju dzīves salīdzinājumā kļuva pazīstams jau gadi pirms Makarovska nāves. Sākumā viņš rakstīja nenoliedzamā Majakovska dzīves tehnikas ietekmē. Viņa «Pirmā dzeju grāmata», bet it īpaši viņa pirmā poema «Tev, milotā» (pēc Majakovska poēmas «По сто») galvenokārt iezīmējās ar tā skolotāja poētiskās ārējo paņēmieni atdarināšanu. Pat vēl Lielā Tēvijas kara laikā publicētā Kirsanova grāmata «Dzejoli», tāpat citi viņa publicētie dzejas darbi — tika pamatoti kritizēti, īpaši par izteiksmes līdzekļu atkārtību no satura.

Jaunā Kirsanova poema «Makars Mazajs» nepārprotami pierāda, ka kritikas pareizā izpratne un nepārtrauktie mērķtiecīgi izteiksmes līdzekļu mērķtiecīgā apgušana (arī Majakovska novatorisma padziļinātā idejiskuma un koncentrētības izpratne) novedusi autoru pie krievu panākumiem.

Poema «Makars Mazajs» stāsta par padomju metalurgu — tērauda kaušēšanas novatoru. Poemas tema — smagās rūpniecības tema. Poemas varonis — rūpniecības strādnieks. Šī tema ir viena no tām mūsu padomju laikmeta literārajās temām, kas prasa pilnīgu un daudzpusīgu tās atklāšanu. Tas nozīmē, ka episkās īstenības tēlojums, apraksti, sižets, kas veido raksturu vēsturi — viss te jāiekļauj spilgtā autora emocionālās attieksmes izteiksmē.

Kāds ir poēmas sižets — viens no svarīgākajiem poēmas žanra specifiskās elementiem? Atcerēsimies, ka Gorkijs sižetā saskatīja rakstura augšanas un organizēšanas pamatus. Sižets ir sacerejuma raksturi to darbībā — viņš telca. Arī Beļinskis, piemēram, Puškina poēmu «Cigāni» vērtēja, izejot no rakstura koncepcijas, no darbības attīstības un arī no mākslinieciskās apdares. Notikumi, kuru virknē un savstarpējā sakarībā Makars Mazajs veic savu varonīgo metalurģa novatoru darbu, ir šādi: 1929. gadā, kad nolemti sākt vāro PSRS industrializācijas gājienā, Makars — vēl jauns zēns — ir Maskavā. Lielie nodomi viņu savijno, un viņš apņemas veikt Dzimtenes labā ko vērtīgu, vajadzīgu. Makars sāk strādāt tēraudlīdētā Mariupolē par meistara Bulatina mācekli. Meistars gan saka, ka viņa ģimene — Bulatini (vārds «bulat» nozīmē — tērauds) — izgudrojuši tēraudu, ka viņš zina tērauda kaušēšanas noslēpumu. Bet viņš strādā pēc vecām, ierastām metodēm. Komjaunieši, un īpaši Makars, domā, ka darba temps varētu kāpināt. Tas tiek zināms partijas darbiniekam, vecākajam meistaram Borovlovam, un viņš uztic vienu kaušējamo krāsnī Mazajam. Arvien pilnīgāk izprazdamas smagās metalurģijas milzīgo nozīmi valsts industrializācijā, valsts stipruma celšanā, šis izpratnes un arī vēl Stachanova mudināts, Mazajs stājas pie savas kaušējās krāsnis ierīces pārvērdošanas, lai varētu kaušēt ātrāk, vairāk, labāk. Par Mazaju nodomiem uzzina arī smagās metalurģijas narkoms Sergo Ordžonikidze. Viņš gādā, lai Mazajam netrūktu inženieru atbalsta, padoma. Mazaja entuziasms, neatlaidība gūst panākumus. Viņa pasākums uzvar. Ordžonikidze var ziņot Staļinam, ka Mazaja ražotā tērauda normas pārsniedz gan Vācijas, gan arī ASV normas.

Mazajs kļūst darba varonis. Viņš ir astotā ārkārtējā Padomju kongresa delegāts. Šai kongresā viņš izstāsta par savu darbu un leņpi paziņo:

— Mory
дасть ответ короткий:
мы зальем врагу
жаркой сталью глотки!

Tāds īsumā poēmas sižetiskais gājiens. Epilogā autors pastāsta arī par Mazaja nāvi. Tēvijas kara laikā fašistiskie iebrucēji, kas okupē Mariupoli, grib pieņemt Mazaju, lai tas strādātu viņiem.

Mazajs šādu apkaunojošu priekšlikumu noraida. Fašisti viņu iznīcina. Bet viņš vēl pieredz, ka mūsu lidotāji ar viņa, Mazaja, kaušētā tērauda bumbām sagrauž ienaidnieka garnizona stābu. Un 1950. gadā dzimtajā Mariupolē, atjaunotajā Zdanova vārdā nosauktajā pilsētā, Mazajam uzcel cildenu pieminekli. Viņa tērauda kaušētāja krāsns atjaunota, paplašināta — pie tās tagad strādā jaunie metalurģi. Kā nomanāms, galvenais, centrālais notikums poēmā ir Mazaja cīņa un uzvara darbā. Šajā cīņā Kirsanovs atklājis strādnieka-novatora raksturu, parādījis padomju cilvēka izaugšanu par jauna lējuma cilvēku, kurā mēs saskatām jauna, komunistiskās sabiedrības cilvēka iezīmes.

Bet, lai parādītu cilvēku darbā, lai tā atklātu viņa raksturu, tad jābūt pats darba process. Manuprāt, šajā gadījumā dzīves kaušēšanas panākumi tieši darba procesa tēlojumus pelna ievērību. Kirsanovam tie izdevušies ļoti spilgti, emocionāli. Daudz ko dzīves iezīmes ir personificēšanas paņēmieni. Neaizmirstamu, dziļu iespaidu rada, piemēram, kaušējām krāsnīm saruna ar Mazaju:

Печь: — Мне горячо.
Невозможно. Сдам я.
Он: — Терпи ещё.
Не такое ж пламя!...

Печь: — Профессора
пишут о запертах...
Он: — Уже стара
и наука эта!

Если новый мир
строить нам досталось, —
и науку мы
«разогреем» малость!

Savilņo lasītāju talantīgās, iejutīgās vārsmas par metala rašanos no rūdas:

И Макар стекло
приближал к глазу,
Исняя светло
стало в печке сразу.

Там, на простыне,
радуясь спрессок,
нежась на спине,
солнечный ребенок,
весела, пригожа,
в люльке с кружевами,
сталь играет, лёжа,
белыми шарами!

Хоть руками тронь —
никогого женья!
Празднует огонь
день её рожденья!

Personificētas ar Mazaju poēmā sarunājas lietas un pat abstrakti jēdzieni: vagoni, kongress. Tas lieliski kāpinā emocionāliti, rada īpašu dzīvu intonāciju, paver priekšstatu par lietu dzīlo, būtisko jēgu padomju dzīves īstenībā, radošajā celtniecības darbā, palīdz līdz galam atklāt darba veicēja cilvēka raksturu.

Kompozīcijas un personu izveidojums Kirsanovam varētu arī dažu ko pārņemst. Vispirms to, ka līdzās Mazajam citu poēmā tēloto cilvēku raksturi paliek epizodiski neizveidoti.

Vēl varētu pārņemst arī to, ka vietums autors vārsmu piesātinājis ar svešvārdiem.

Iekļaut dzejā — emocionālu tēlu sistēmā — metālu, mašīnas, darba rīkus, protams, ļoti grūts uzdevums. Visumā Kirsanovam tas izdevies tēlami. Viņš ir iekļāvis poēmā arī visai lielu ritmisku gājienā dažādību, ietījis visbagātīgākos sabalsojumu paņēmienus, pat daktiļiskās, superdaktiļiskās un saīkstās atskaņas un asonances.

Kirsanova dzeinieka talants pilnam atklājas viņa liriskajās atvērēs, īpaši dzirkstošajās cildenu domu un jūtu apdvēstajās vārmās par socialistisko Dzimteni:

Где б ни шёл, ни ездил я, —
имя твоё названо.
Жизнь, любовь, поэзия —
всё тебе обязано!

Dzeinieka darbs un dzīve te sadodas rokās ar viņa varona tēraudlējēja darbu un dzīvi — par slavu Dzimtenei.

Nepakāvējoties pie sīkākās detaļu iztirzes, kas ietelcāms mūsu dzeiniekiem, sacīšu, ka Kirsanovs ar poēmu par metalurģijas strādnieku novatoru Makaru Mazaju ir atklājis dziļu, patiesu mūsu padomju cilvēku augšanas procesu ainu. Viņš ir parādījis labāku, vadošā pirmrindas padomju cilvēka tēlu — tādas rakstura īpašības, kas dotajās konkrētajās dzīves apstākļos ļau iezīmē tālākas attīstības būtību. Tas, ka viņš lielā mērā atradis šim augstī idejiskajam saturam atbilstošos koncentrētus izteiksmes līdzekļus, var būt paraugs ikvienam mūsu dzeiniekiem.

Dzīve spilgtāka par lugu

1.

Bagātā un daudzpusīgā ir latviešu lautas dzīve, padomju tautu brālīgajā saimē veicot milzīgus jauncelmes uzdevumus. Ārkārtīgi lielas un dziļas ir pārmaiņas, kas notikušas latviešu zemnieku apzinā padomju varas laikā, it īpaši kolchozu celtniecības gados. Visai mūsu īstenībā aužas cauri cīņa starp jauno un veco starp nākotni un pagātni. Šī cīņa norisinās ikvienā dzīves lomā — darbā, sadzīvē, cilvēka apzinā. To pavadā desmitiem konfliktu, tā dod lieliskus sižetus rakstniekiem.

Kad dramaturgs liek savas lugas pamatā mūsu padomju īstenības tipiskās un svarīgās iezīmes, viņš atrodas uz nāvējošā cēla. Tomēr ar to vien nepietiek. Lūgā jābūt spilgtiem un precīzi veidotiem tēliem — cilvēkiem ar dziļiem psiholoģiskiem raksturojumiem, cilvēkiem, kas cieši saistīti ar sabiedrības rosmīgo dzīvi. Vienīgi tad dramaturgs gaida panākumiem daiļradē.

Anna Brodele ir to autoru skaits, kas stiprām saistēm saistīti ar republikas dzīvi un ļoti pazīst procesus, kas norisinās Padomju Latvijas laukos. Tāpēc viņas lūgām ir dzīvs un aktuāls raksturs.

Saskaņā ar dramaturga ieceru viņas jaunākā luga «Dedzīgās sirdis» stāsta par apvienotā kolchoza dzīvi, par novatoriem, par jauna socialistiskā apzinājuma nobriešanu cilvēkos, kas tikai samērā nesen satījušies uz jaunās kolchozu dzīves cēla. Anna Brodele centusies parādīt, kā šodien kolchozu laukos norit šī cīņa starp jauno un veco, kā cilvēku prāti atbrīvojas no vecās sīkpašnieka psiholoģijas un kāda nozīme šajā cīņā ir mūsu lieliskajai jaunatnei.

Attēlojot kolchoza dzīvi, rakstniece izdarījusi mēģinājumu vispusēji aptvert parādības, kas tagad norisinās laukos, un līdz ar to padarīt «Dedzīgās sirdis» par daudzplānu lugu. Kompozīcijas zinā darbs interesants ar to, ka tajā nav viena atsevišķa varona, kas būtu ievirzīts priekšplānā. Anna Brodele noteļo apvienotā kolchoza ikdienas dzīvi, kur ikviens ir varonis un kur ikvienam ir zināma noteikta idejiska slodze. Tāpēc lūgā savijies daudz konfliktu.

Taču, mēģinādama aptvert visu kolchoza dzīves daudzveidību, talantīgā rakstniece nav spējusi radīt īsti skaideru un dziļus tēlus. Cilvēkiem lūgā trūkst dziļu psiholoģisku raksturojumu. Saskaņojusi kolchoza dzīvi dažādās atsevišķās detaļās, Anna Brodele izlaidusi no redzes loka galveno — kolektīva darbību visumā, darbu, ko veic kolchoza dzīvi, sižeta virzītājs pamats uzdevums.

Neraugoties uz to, ka lūgas darbība norisinās vasarā, viskarstākajā darbā laikā, nav skaids ar ko nodarbojas kolchoznieki, kāda mērķa sasniegšanai vēltīti kolchoza saimes, pūliņi. Ikvienā daļdarbā un it īpaši tādā, kas attēlo kolchoza dzīvi, sižeta virzītājs pamats ir taču nevis cilvēku personīgās sav-

starpējās attiecības, viņu simpatijas un antipatijas, sastapšanās un šķiršanās, bet gan viņu darbs kopējās lietas labā — kolchoza saimniecības uzplaukumam, kolchoznieku — jaunās dzīves celāju izaugsme un meklējumi. Lūgas darbības pamatā jābūt tās varonu darbam un rīcībai. Parādīt kolchoza dzīvi nozīmē parādīt, kā aug un veidojas cilvēki cīņā, darbā, pārvārot dažādus šķēršļus, tālād, vispirms — parādīt viņus darbībā.

Lūk, šis rosmīgā radošā darba atmosfēra lūgā ir pārāk maz. A. Brodele cilvēka jauno īpašību izaugsme un veidošanās process, viņa darbs palicis ārpus sižeta attīstības ietvariem.

Notikumu attīstības pamatā ir Lauksaimniecības akadēmijas neklāties nodalas studenti, komjaunieši Laimas ierašanās kolchozā «Celš uz komunismu». Kolchozā ir zemi izslaukumi. Slaucējas kārtīgi nepilda savus pienākumus. Kolchoza priekšsēdētājs Andrejs Vitols nolemti uzliet L

Dzīve spilgtāka par lugu

Turpinājums no 4. lapa pusē

Spilgtāki lugu ir komjauniešu tēli. Anna Brodele izdevies teicami parādīt padomju jaunatnes kaismī, entuziasmu, dedzību, kvēlo pārliecību. Bet arī te, veidojot Ritas tēlu, autore nav bijusi konsekventa līdz galam. Rita ir dzīvespriecīga, vienkārša un enerģiska komjauniete. Pēc skolas beigšanas viņa dodas turpināt mācības. Rita jēmlēji zootehnikā Snorī. Dramaturgs visvisādi uzsvēr šā nelietīgā cilvēka izvirtušo, amorālo būtību. Tikai Rita nesaredz to. Viņā nelīdza saistumu tas apstāklis, ka Snore slēgti strādā, ka viņa nozare atpūlē. Snore var spriedelēt ar viņu par to, ka «dzīve ir īsa, ko pagūsi paņemt, tas būs», un Rita mierīgi, bez iebildumiem noklausās to. Tāpēc aizdomu pamošanās Rita par to, ka Snore nolēmis gīvā, lūzā liekas nedabiska, visa šīs slēpta līnijas attīstība nedod attaisnojumu tam.

Labāk izdevies ir zootehnikā Snore tēls. Anna Brodele labi parādījusi viltu un rūdītu ienaidnieku, kas slēpjas zem padomju cilvēka maskas. Ar viltus patriotisma piesātinātām frazēm Snore slēpj savu patieso seju un tajā pašā laikā veikli, smalki ietekmē atpūlējus kolchozniekus, cenšoties noskaņot viņus pret kolchoza vadību, pret sabiedriskiem pasākumiem. Rakstniece nareizl darījusi, parādīdama pretestību, kādu sastapa Snores naidīgā izlēcieni kolchoza pirmrindniekos.

Vāji uzrakstīta Snores atmāskošana aina. Anna Brodele nav parādījusi, kā kolchozniekiem un vispār jau kolchoza priekšsēdētājam radušās aizdomas pret šo manīgo nelieti. Tāpēc Vītola pazinojums, ka viņš noskaidrojis zootehnikā patieso seju, ir pilnīgi negaidīts.

«Dedzīgās sirdis» ir luga par svarīgu un interesantu tēmu. Tā pauz rakstnieces kaismī un jaunrades deģsmi. Bet, padarījusi lugu par epizodu un ainu sumu, kur atsevišķas daļas nav iekšēji saistītas viena ar otru, un līdz ar to nesasniedz lūzā iekšēju vienotību, Anna Brodele leņķerjami vājinājusi sava darba idejiski politisko nozīmi.

Lugas varoņi darbojas un dzīvo nošķirti, atrauti viens no otra. Viena sižeta līnija nomaina otru bez jebkādas redzamas sakarības. Mēģinādama vienā režē pateikt daudz, aptvert plašu jautājumu loku, A. Brodele nav prastu izdarīt to pietiekami dziļi un tēlaini. Cilvēki dzīvē ir daudz spilgtāki nekā lūgā.

Mēs pakāvējamies galvenokārt pie lugas trūkumiem tai parliecībā, ka to biedrīks iztirzājums dos zināmu ierosmi un izraisīs tālāku domu apmaiņu, kam būs nozīme ne tikai tādas talantīgas rakstnieces kā Anna Brodele darīdā vien.

2. Latvijas PSR Valsts Akademiskajā Dramas teātrī «Dedzīgās sirdis» ir pirmais jaunzvedums šajā sezonā. Dabiski, ka jaunā luga, ko iestudējis republikas vadotais teātris, saista vispārēju uzmanību.

Režisors Latvijas PSR tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts

A. Antmanis-Briedītis centies panākt, lai izrādē būtu dzīva un saviļņojoša. Prasmīgais režisors darbs zināmā mērā nolīdzinājis, novērsis lugas trūkumus. Izrādē ir daudz interesantu atrisinājumu režijas plāksnē, daudz krāsainu, atmiņā paliekošu momentu. Bet visumā izrādē tomēr ir pabāla, neraugoties uz to, ka uzvedumā piedalās teātra labākie spēki.

Kolchoza priekšsēdētāja Andreja Vītola lomā redzam apdāvināto aktieri republikas nopelniem bagātā mākslinieku, Staļina premijas laureātu Z. Katlapu. Aktiera sirsniņais un iedzītais tēlojums padara varoņi par pievilcīgu cilvēku, un tas arī ir viss. Mēs tā arī neredzam uz skatuves kolchoza priekšsēdētāju, kas vadītu visu darba kolektīva dzīvi. Z. Katlapu iekais vāžas autora materiāls liedzot viņam iespēju izvērst tēlu visā tā apjomā. Tāpēc viņš izrādē ir sasaitēts un pasīvs. Andreja Vītola vārdiem uz skatuves neseko viņa darbi. Vītols runā par savu pienākumu cīnīties par augstām ražām, viņš runā arī par pienākumu audzināt cilvēkus komunistiskās īpašības. Bet viņa darbība uz skatuves faktiski izpaužas pasīvā vērošanā, apcerē. Vienīgā aina, kurā Vītols atdzīvojas un enerģiski rīkojas, ir Snore atmāskošana aina. Bet arī tā izsleptā garumā.

Staļina premijas laureāte L. Freimane labi parāda Laimas enerģisko un temperamentīgo dabu. Mēs redzam dzīlo saviļņojumu, ar kādu Laima izturas pret kolchoza pasākumiem, viņas centienus virzīt uz priekšu, iedzīvēt visās kolchoza dzīves jomās. Laima ar lielu kaismī un dziļu atbildības sajūtu pilda uzticētos pienākumus. Viena ir nesatricināmi pārliecināta par sava darba pareizību. Šo pārliecību aktīvi pauz ar saviļņojošu sirsniņu.

Bēlāk izveidots Ritas tēls. Šīs lomas tēlotāja aktrise V. Vārna visvairāk uzsvērusi Ritas mūdrunu un temperamentīgumu. Taču ar to vien vēl nepietiek, lai tēls būtu pilnīgs. Visos dažādajos notikumu attīstības momentos Ritas izturēšanās ir viena un tā pati. Aktrises tēlojums ir vienkrāsains, skatītājam tajā neaizkļūst Ritas gara pasaule.

Nav atradusi pareizo zīmējumu Lūcijas lomai aktrise S. Grīse. Saskaņā ar autores ieceri Lūcija ir kolehozniecē — pirmrindniece, lūti aktīva sabiedriskā dzīvē, viņa cenšas neatpalikt no jaunatnes. Bet S. Grīses sniegtā Lūcija ir cilvēks, kas kaut kā šaubās un svārstās.

Pārlieku drūmās krāsās veidojuši alačiekus Gustes lomu Staļina premijas laureāte O. Starke-Stendere. Guste, pārsteidz ar savu nomāktību, aprobežotību.

Ar lielu iekšēju spēku izrādē izceļas brigadieres Annas Ozolinas tēls. Republikas nopelniem bagātā māksliniece, Staļina premijas laureāte E. Ezerina meistarīgi veidojusi šīs lomas skatuvisko zīmējumu. Anna ir enerģiska, ar lielu gribas spēku apveltīta, neatlaidīga sievietē, kas prot aizstāvēt savas domas. Skopiem vilcieniem E. Ezerina atklāj Annas rakstura spēku. Anna lūgus

gādus viena pati vadījusi savu saimniecību, un, lūk, šie deudzu gadu pūliņi atstājuši neizdzēšamas pēdas Annas raksturā, nosaka viņas rīcību. Anna Ozolina pierādusi pie savas saimniecības un negrib pārcēlies uz kolchoza ciematu. Tomēr vēlāk, kad viņa kļuvis par brigades vadītāju, lauksaimniecības pirmrindnieci, Anna tiek skaidrībā, ka viņas nostāja šajā jautājumā nav pareiza. Viena apzinās, ka tās pienākums — atrastie, priekšgalā. Annas Ozolinas tēls izrādē ir viens no visveiksmīgākajiem.

Daudz izjūtas un sirsniņa humora ir Latvijas PSR tautas mākslinieka, Staļina premijas laureāta J. Oša tēlojums. Celnieku brigades brigadieris Klāvs Madars mil savu darbu un izturas pret to ar lielu atbildības apziņu. Jānis Osis spilgtās krāsās pauz Klāva jauneklīgo temperamentu, viņa lielo dzīves, prieku. Klāvs Madars dzīvi atsaucas uz visiem jaunatnes ierosinājumiem, rosīgi piedalās visos kopīgajos pasākumos, Zēl tikai, ka dramaturga grēba Klāvam Madaram, gudrajam un prātīgajam vīram, liek nokļūt muļķīgā stāvoklī Melanijas pāraudzināšanas jautājumā.

Dzīvi, ar valdzinošu enerģiju tēlo Melanijas lomu Latvijas PSR tautas māksliniece, Staļina premijas laureāte A. Klinte un Jura Gailīša lomu Staļina premijas laureāts L. Bārs.

Izteiksmīgs, skaids izrādē ir zootehnikā Snore. Republikas nopelniem bagātā māksliniece, Staļina premijas laureāte A. Videnieks psiholoģiski smalkā zīmējumā izveidojis pārliecināšu kādreizējā aizsarga, zem padomju cilvēka maskas noslēpušās šķiras lenakdnieka tēlu. Pat tad, kad viņa istā seja «vēl nav saskatāma» šis glābīgais, mūlīzais un tālā pašā laikā launais cilvēks modina skatītāja instinktiņu rēbuciju. A. Videnieks teicami parāda, cik viltoti un samākslots ir viss, ko saka Snore. Bet tas nav darīts rupji. Snore ir gudrs, viltīgs lenakdnieks, kas prot pielāgoties apstākļo kolchoznieku noskaņojumam un attiecīgi ietekmēt viņus. Jāatzīmē, ka pēdējā ainā A. Videniekam tomēr pietrūkst teicamās smalkās psiholoģiskās nojautes, un lomas zīmējums zaudē dabiskumu. Šajā ainā Snore ir pārlieku nervozs un pārāk rupji atmāsko sevi.

Neraugoties uz daudzajiem veikmīgajiem aktieru sniegumiem, izrādē tomēr ir pabāla. Režisors un aktieru meistarība nav spējusi aizpildīt dramatiskā materiāla robu. Tas lieku reizi pasvītro, ka, pieņemot inscenēšanai to vai citu lugu, nedrīkst vadīties tikai no tā, cik ātri varas ir pati tēma, un atstāt novārtā mākslinieciskās kvalitātes jautājumus.

Teātriem ir vajadzīgas lugas, kurās būtu parādīta republikas rosmīgā dzīve, latviešu tautas cīņa par komunismu. Bet, lai tās varētu ieraudzīt rampas gaismu, nepieciešams rūpīgs un neatlaidīgs darbs dramaturgiem kopā ar teātri, spraužot par mērķi sasniegt tēmas un tās mākslinieciskās iemiesojuma vienotību.

Dz. Dimpēna

Kulturas dzīve Padomju Latvijā

RĪGAS JUBILEJAI

Latvijas PSR Zinātņu Akademijas Fundamentālā bibliotēka sākusī gatavoties Rīgas 750 gadu jubilejai. Bibliografiskā nodaļa kārtot materiālus par pilsētas vēsturi un latviešu tautas brīvības cīņām. Organizē arī jubilejai veltītu izstādi, kurā eksponēti radīs Rīgas attīstību septiņarpus gadsimtos. Īpašā ekspozīcijā tiks izstādīti vērtīgi manuskripti un seni iespiesti izdevumi.

TEĀTRA MĀKSLINIEKI CEĻ POLITISKO IZGLĪTĪBU

Operas un baleta teātri šogad darbosies 14 politiskās izglītības pulciņi, kas aptvers 210 teātra darbiniekus. Pulciņus vadīs teātra vadotie darbinieki un sabiedrisko organizāciju pārstāvji. Politiskās izglītības organizēšanā teātriem palīdz arī šefības karaspēka daļa. 25 teātra mākslinieki mācās Marksisma-lenīnisma vakara universitatē.

MĀKSLINIEKA UN PEDAGOGA JUBILEJA

13. septembrī Rīgas daļamatniecības pedagogu un skolēnu kolektīvs atzīmēja sava direktora Jāņa Ergļa 60. dzimšanas dienu. Māksliniece izglītību Jānis Erglis guvis Stiglicā mākslas skolā Pēterpilī, kur mantojotos realitistiskās mākslas principus paturējis visās turpmākajās mākslinieka un pedagoga gaitās.

J. Erglim ir lieli nopelni latviešu lietiskās mākslas kadru veidošanā. Kopš 1944. gada viņš ir mācību daļas vadītājs un kopš 1947. gada — direktors Rīgas daļamatniecības vidusskolā. J. Ergļa vadībā šī skola izveidojusies par plašāko lietiskās mākslas centru republikā, kurā darbojas daudzi teicami lietiskās mākslas speciālisti un kurā ikpaus dod ievērojamu skatu jaunu daļamatniecības meistaru. Skolas sasniegumu augsto līmeni raksturo, piemēram, Maskavas metropolitenā vajadzībām pagatavotās vitražas un kokaģriežu mākslā izstrādātās durvis Latvijas PSR paviljonam Vissavienības lauksaimniecības izstādei Maskavā.

J. Erglis daudz darījis, lai mācību procesu daļamatniecības vidusskolā tuvinātu ražošanas praksei, lai sagatavotu tādu mākslinieku izglītībā, kas pēc skolas beigšanas spētu strādāt rūpniecībā.

Par veiksmīgu darbību mākslas un jaunatnes audzināšanas laukā Jānis Erglis vairākkārt apbalvots.

J. RAINA ATCERES SARIKOJUMS

Pagājušo otrdien Slokas kulturas namā notika tautas dziesnieka J. Raina atceres sariņojums. Koplā skatītā sanācību pilsētā un apkārtnes kolchozu laudis noklausījās skolotājas b. Pučeres referātu «J. Rainis — revolucionārais dziesnieks», Slokas

vidusskolas komjauniešu mākslinieciskos priekšnesumus un iepazīs ar Raiņa darbu izstādi.

VĒRTĪGS PASĀKUMS

Vīlakas kinoteātra «17. jūnijs» vad

LITERATURA UN MĀKSLA ĀRZEMĒS

AMERIKANISKS PIEMINEKLIS
VIKTORAM IGO

Parīzes divi tūkstoši gadu jubilejas dienās Francijā galvaspilsētas iedzīvotājiem, iedami pāri Viktora Igo laukumam, nesaprašanās apstāšanās die lās vietās, kur agrāk bija atradies lielā franču rakstnieka piemineklis. Katram parizietim labi zināms ka 1941. gada rudenī vācu fašisti noņēma Viktora Igo bronzas statulu no piedestala un nosūtīja pārkauššanai. Parīziešu nesaprašanu un sašutumu izsauc fakts ka rakstnieka piemineklis vietā bija uzstādīts... Forā vieglā automobiļa jaunākais modelis.

Volstrita komivjojažierus, kuri pašlaik saimnieko Parīzē nav atturējis tas, ka šēda dzīšanās pēc reklamas ir nīrgāšanās par katram francuzim svētu vietu.

DEKADENCES EKSPANSIJA

Savās piezīmēs par ceļojuma iespaidēm Islandē komponists A. Hačaturjans raksta, ka arī šīs tālās ziemeļzemes kultūrā nekaunīgi ielaužas kapitalistisko Rietumu izkurtējusī dekadentiskā «māksla». Kā piemēru A. Hačaturjans min kāda gleznotāja Valtura Petursona darbu izstādē, kuras nosaukums «Abstraktā glezniecība» vien jau liecina ka šīs gleznotājs stāv bezgala

tālu no īstas mākslas un reālās dzīves. Zīmīgi šai zinā arī gleznu nosaukumi «Kompozīcija», «Rotāla ar ziediem», «Noktirne», «Klusā daba», «Tirā forma» utt. Arī tajos retajos gadījumos, kad gleznotājs it kā grib attēlot kaut ko reālu nekas no realitātes neiznāk. Viena gleznā «Laivas un okeāns» un «Krūze un vāze uz loga», piemēram, var mierīgu prātu samainīt nosaukumus, jo tik un tā ne «laivām», nedz «krūzei», «vāzei» un «logam» nav nekādas līdzības ar reāliem priekšmetiem.

ARI TO SAUC PAR REKORDU

Par to, ko maršalizētajām valstīm nes aizokeāna labdari, kādu «kultūru» ievieš Volstrits visur tur, kur tam izdodas aizstiept savus taustekļus, uzskatāmi liecina savā mežonīgumā neparastais mākslas profanācijas fakts, kas nesen noticis amerikāņu imperialistu Rietumvācijas koloniā.

Vienā no Diseldorfas restorāniem kāds vācu pianists uzstādījis pasaules «rekordu»... klavierspēles ilgumā. Šis savdabīgais koncerts turpinājies 200 stundas. Vairāk nekā astoņas diennaktis caur plaši atvērtajām restorāna durvīm plūdušas skanās, kurās pasaules muzikālās kultūras klasika mijusies ar amerikāņu neejdzīgo džezu.

Muzikālās komedijas teātra celtniecībā

VISU UZMANĪBU
ATPALIEKOŠAJIEM IECIRKŅIEM!

Līdz celtniecības darbu pabeigšanai paliek nedaudz vairāk par pusotra mēneša. Ar katru dienu celtnē gūst arvien pabeigtāku izskatu. Augšējās fuajē jau sākusies parketa izklāšana. Vakār — seskanā ar izstrādāto grafiku — tuvojās nobeigumam ēpmetuma darbi celtnē iekšpusē. Kaut arī nepietiekami straujos tempos, taču nepārtraukti noris tiepu izgreznošana ar skulpturāliem veidojumiem. Tomēr celtniecībā vēl ir ne mazums atpaliekošu iecirkņu.

Viens no tiem — apkures un ventilācijas iekārtošana, ko veic Dzīvokļu un civilās celtniecības ministrijas 2. Speciālā celtniecības un remonta pārvalde. Vairākās telpās, īpaši tur, kur nav dabiskās ventilācijas, ir ļoti mitrs, un vienīgā iespēja paātrināt žūšanu — laist darbā apkuri. To izdarīt vajadzēja jau sen. Celtniecības pārvalde gan vairākkārt noteikusi termiņus, bet tos neievēro. Arī tagad noteikts lauma termiņš — «nākamajā nedēļā», t. i. ap 20.—22. septembri. Kaut nu tā būtu! Ja centrālās ūdens apkures iekārtošanas darbi tomēr notiek un šī apkures sistēma tuvākajā laikā patiešām var nākt ierīdā, tad attiecībā uz ventilāciju stāvoklis ir ļaunāks. Līdz pat šim laikam nav pilnīgas skaidrības par pamatiekārtas saņemšanu: celtnieki vēl vainu uz pasūtītāju — Mākslas lietu pārvaldi, bet pasūtītājs apgalvo, ka celtnieki nerealizējot piešķirtos fondus... Strīds ir intensīvs, bet labuma maz. Iepriekš teicām, ka iekšējie apmetu-

ma darbi tuvojas noslēgumam. Te nepieciešams viens precizējums: skatītāju zālē, kur sienu apdarei jābūt specialai, akustiskai, apmetums vēl nav izdarīts, un nav arī zināms, kad šis svarīgo darbu pabeigs, jo vēl nav saņemtas no Armēnijas trīs tonnas nepieciešamā pumeka. Arī te netrūkst sarakstīšanās, bet lietiskības un enerģijas Dzīvokļu un civilās celtniecības ministrijas darbiniekiem tomēr bijis par maz.

Savas saistības nepilda arī kombināts «Māksla», kura meistariem jau 1. septembrī vajadzēja sākt augsti kvalificētus krāsošanas darbus, bet kas līdz šai dienai nav uzsākti.

Pienācis laiks vestibulos un fuajē uzstādīt apgaismes armatūru — lustras un bra. Bet izrādās, ka pat pasūtījums uz šiem priekšmetiem vēl nav izdarīts. Lietā tā, ka armatūras izgatavošanai nepieciešami centrālo organizāciju fondētie materiāli. Jau sen vajadzēja griezties pie šīm organizācijām ar attiecīgiem pieprasījumiem, bet pasūtītājs izvēlējies «vieglāko» ceļu: sāka pastiprināti meklēt atvītotājus un nonāca līdz «projektam» — lustras un bra izgatavot no ģipsa. Par to nedomā, ka tas neatbilst apstiprinātajam projektam, ka ģipsis — visai neizturīgs materiāls.

Attiecībā uz Muzikālās komedijas teātra celtniecību Mākslas lietu pārvaldē joprojām valda apmierinātības atmosfēra, kaut gan nenokārtotu un neskaidru jautājumu vēl visai daudz.

IZNĀCIS ŽURNALA «KAROGS»
1951. GADA 9. NUMURS

Saturā:

Valdis Lukss — Visi kā viens parakstīsimies par Miera Paktu! Jānis Sudrabkalns — Rokas. Vsevolods Roždestvenskis — Miera balodis. Dzejolis. Nikolajs Tichonovs — Karodzinš. Dzejolis. Arvids Skalbe — Indijas krastos. Dzejolis. Laimons Pēlmanis — Miera cīnītāji runā. Dzejolis. Vizbulis Bērce — Rītdiena sākusies šodien. Romans. (Turpinājums). Valdis Lukss — Anuta lepojas. Dzejolis. Vera Kacēna — Šķarbaļs pavasarī. Tālivaldis Brička — Komunisma celtnieki. Dzejolis. Anna Brodele — Māte. Viencēliens. Andris Vējāns — Draugi. Dzejolis.

Kritika un publicistika

Frīdis Rokpelnis — Augstākas prasības un lielāku meistarību. Evalds Sokols — Latviešu «legālo marksistu» estētika un tās apoloģeti. Edgars Damburs — Andrejs Upīts kā latviešu buržuāzijas kritiķis. Anna Lācis — Darbs ar teātra jaunatni Bruno Saulītis — Vēl par amata jautājumiem.

Recenzijas un bibliografija

Vladislavs Kaupužs — Stāsts par pirmo kolchozu. Laimons Pūrs — Mūsu jaunatnei.

Pielikumā: V. Muchins, Z. Ivanovas, N. Zelenskas, A. Sergejeva un S. Kazakova aģitkulptūras «Prasām mieru» reprodukcija un T. Jablonska gleznas «Pavasaris» reprodukcija.

JAUNAS GRĀMATAS

Latvijas Valsts izdevniecības apgādā iznākušas jaunas grāmatas:

Anna Brodele. Dedzīgās sirdis. Luga. 88 lpp. Maksā 2 rbj. 60 kap.

J. Junga. Kreiseris «Aurora». Tulkojis H. Rukšāns. Vāku un vīnetes zīmējis J. Rantiņš. 180 lpp. Maksā 3 rbj. 95 kap.

Latviešu - angļu vārdnīca. Sastādījis E. Turkina. 396 lpp. Maksā 20 rbj.

NOTIS

N. Grīnfelds. Teiksmas par komjaunieti Zentu. Baisij klavieru pavadījumā. A. Baloža vārdi. Vāku zīmējis A. Jēgers. 12 lpp. Maksā 3 rbj.

V. Muradeli. Maskava - Pekina. Baisij klavieru pavadījumā. M. Veršņina vārdi. Atdzejojis A. Skalbe. Vāku zīmējis R. Jansons. 4 lpp. Maksā 1 rbj.

A. Novikovs. Miera dziesma. Baisij klavieru pavadījumā. L. Osāpina vārdi. Atdzejojis A. Krūklis. Vāku zīmējis E. Čēsnijs. 4 lpp. Maksā 1 rbj.

Viesību dejas. Klavierēm vai akordeonam. 56 lpp. Maksā 13 rbj. 30 kap.

Pastaiga koloniju plašumos

Seimnieks un viņa suns

S. Gūtmanis zīm.

Pirmais Čehoslovākijas balets

Valsts teātri, Brno pilsētā, 9. septembrī notika Čehoslovākijas pirmā baleta «Karalis Ječmīņeks» pirmizrāde. Baleta radījis čehu komponists Karelis Gorka ciešā sadarbībā ar teātra baleta ansambli. Baleta sīžeta pamatā ir sena

teika, kas stāsta par Morāvijas feodālu cietīdību, par tautas pretošanos verdzinātājiem, par tautas masu brīvības tieksmi. Skatītāji ar lielu interesi uzņēma teātra jauno uzvedumu.

Nākamajā nedēļā

Sodien Kultūras un atpūtas parka brīvības teātri Muzikālās komedijas teātra viesizrāde ar opereti «Silva». Sākums plkst. 14.

17. septembrī Akademiskajā Dramas teātri Latvijas miera piekritēju konference. Sākums plkst. 11.

19. septembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūta, Latvijas Valsts universitātes filoloģijas fakultātes Latviešu literatūras un folkloras katedras un Latvijas Padomju rakstnieku savienības Kritikas komisijas kopīgā sēde. Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa

K. Strazdiņa referāts «Latviešu literatūras vēstures jautājumi». Debates. Sākums plkst. 19.

20. septembrī V. Šekspīra komedijas «Divpadsmit naktis» pirmizrāde. Sākums plkst. 20.

22. septembrī Latvijas Valsts universitātes aulā simfoniskais koncerts. Piedalās Radiokomitejas orķestris. Diriģents LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks Leonīds Vīgners. Soliste Staļina premijas laureate, Budapeštas starptautiskā jaunatnes festivāla laureate, Vissavienības Radiokomitejas soliste Zāra Doluchanova. Sākums plkst. 20.45.

MŪSU MUZIKA CĪNĀS PAR MIERU!

Turpinājums no 5. lappuses

tiem sabiedrības uzmanību, bet arī organizējot dalīrādes konkursus, rīkojot koncertus un izstādījumus.

Neapstrīdamā panākumi jaunajā ceļā izpaužusies arī tās stilistiskās atšķirības pārvarēšanā starp masu žanriem un lielu formu žanriem — simfonijām, kantatēm, kura vēl virknē gadījumos bija izjūtama pagājušā gada plenumā. Tagad masu žanru muzika kļuvusi bagātāka un daudzpusīgāka, bet simfoniskā, kameruzika, oratoriju un kantašu muzika, piesātinādāmās ar laikmeta idejām un tēlēm, savas melodiskās valodas pamatu smēlādams tautas dziesmā, arvien vairāk un vairāk tuvojas vienotībai klausītājam.

Plenumam bija pilnīgs pamats konstatēt, ka formalismam, kas vēl nesen bija kā slogs daudz Čehoslovākijas komponistu apziņā, tagad vairs nav kaut cik ievērojamas lomas viņu dalīradē, un tas izpaužas vienīgi dažos atsevišķu komponistu darbos. Tādi formalisma recidīvi, jau neizsaudkami nekādu strīdu, ūek muziku sabiedrībā kategoriski nosodīti un, dabiski, nerod nekāda atbalsta publikā. Laikmetīgā Čehoslovākijas muzikā realisms kļūst par valdošo virzienu.

Miera cīņas tema Čehoslovākijas komponistu dalīradē ieņem lielu vietu. Pētieki, ja atgādinām, ka pirmais un pagaidām vienīgais komponists, kura vārds ierakstīts Starptautiskās Miera premijas laureātu goda sarakstā, ir tālantiģais čehu komponists Vaclavs Dobiašs. Viņa kantate «Celdams dzimteni, stiprini mieru», par kuru viņam piešķirta augstā balva — Miera Zelta medaļa — rada ļoti lielu idejiski māksliniecisku interesi. Veidota uz taut